

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทรัพยากร วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นของชุมชนตำบลตุ๊ก อำเภอกัทพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี 2) เพื่อสร้างทางเลือก โดยการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างอาชีพใหม่ ที่มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมเดิม 3) เพื่อดำเนินการสร้างอาชีพเสริมที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนอย่างครบวงจร เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาพบว่า

สภาพทรัพยากร วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นของชุมชนตำบลตุ๊ก อำเภอกัทพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 81 ตารางกิโลเมตร(50,625 ไร่) แบ่งเป็น 17 หมู่บ้าน พบว่ามีไผ่มากที่สุด รองลงมาคือฟางข้าวและผักตบชวา สำหรับไม้ไผ่มีการปลูกกันทุกหมู่บ้านโดยเฉพาะหมู่ 2 บ้านทุ่งสำราญ ไผ่ที่พบมีหลายชนิดเช่น ไผ่สีสุก ไผ่ตง ไผ่รวก และไผ่ป่า ชาวบ้านนิยมปลูกไผ่ไว้ตาม หน้าบ้าน ข้างบ้าน คันนา ข้างสระน้ำ ข้างลำคลอง ข้างถนนลูกรัง ข้างถนนลาดยาง เป็นต้น

การสร้างทางเลือก โดยการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างอาชีพใหม่ที่มีรากฐานจากวัฒนธรรมเดิม ชาวบ้านในชุมชนตำบลตุ๊ก อำเภอกัทพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่มีความคุ้นเคยและรู้จักการนำไผ่ไปใช้ประโยชน์หลายอย่างเช่น นำไปใช้ก่อสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร เครื่องมือในการจับสัตว์น้ำสัตว์บก เครื่องเรือน เครื่องดนตรี เครื่องกีฬา ของเด็กเล่น นอกจากนี้ไผ่ยังนำไปใช้ประโยชน์ในงานประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีบุญข้าวสาก ประเพณีบุญพระเวส หรือ บุญมหาชาติ ประเพณีบุญข้าวประดับดิน ประเพณีบุญแม่โพสพ ประเพณีหาบสำรับควากวาน ประเพณีแต่งงาน ประเพณีบวชพระ ประเพณีทอดผ้าป่า ประเพณีตักบาตรเทโว เป็นต้น

ผลการดำเนินการสร้างอาชีพเสริมที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนอย่างครบวงจรเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน ชาวบ้านในชุมชนสามารถลดการใช้สิ่งของต่างๆที่ทำจากพลาสติกหรือใยสังเคราะห์ซึ่งเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการไปตามเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาเป็นวิถีชีวิตแบบเดิมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ ของพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้ไม้ไผ่ที่มีเป็นจำนวนมากมาใช้ทำเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับใช้กันเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ไว้ขายเพื่อเป็นอาชีพเสริม โดยได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุน โครงการจากเทศบาลตำบลตุ๊ก สำนักงานพัฒนาชุมชน และสถานศึกษาต่างๆ ทางกลุ่มผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ได้ร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่โดยมีการพาไปศึกษา

งานนอกสถานที่ และเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียง มีความรู้ความสามารถ และปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน มาฝึกอบรมให้แก่ชาวบ้าน ทำให้เกิดมุมมองที่กว้างขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ก่อให้เกิดการพัฒนาแนวความคิดและสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างชิ้นงานให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนร่วมกันจัดทำหลักสูตรสำหรับท้องถิ่น โดยเน้นการใช้วัสดุในท้องถิ่น โดยให้นักเรียนได้มาเรียนรู้จากพ่อ แม่ พี่หรือน้องและคนในหมู่บ้าน ทำให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานซึ่งก่อให้เกิดการสืบสานวัฒนธรรมต่อกันรุ่นหลังต่อไป ด้านการตลาด มีการจัดสถานที่ขายอย่างชัดเจน มีป้ายโฆษณาประกอบหน้าร้าน ภายในร้านจะมีสินค้าของชาวบ้านโชว์ไว้ ถ้ามีผู้สนใจสินค้าก็สามารถสั่งซื้อได้จากสมุดโฆษณาสินค้าซึ่งภายในเล่มจะมีภาพผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ มีรายชื่อผู้จัดทำ ชื่อผลิตภัณฑ์ ขนาดและราคา พร้อมเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ผลจากการทำอาชีพเสริมโดยใช้วัสดุท้องถิ่นคือไม้ไผ่มาใช้ทำผลิตภัณฑ์ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและทำเพื่อขายนั้น ทำให้ชาวบ้านได้มีโอกาสคลุกคลีอยู่กับงานศิลปะ และการคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา ทำให้เป็นคนมีสุขภาพจิตที่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ประกอบกับทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ก็สามารถจะแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนได้

คำสำคัญ : การสร้างอาชีพเสริมจากวัสดุท้องถิ่น วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาความยากจน

Abstract

The purposes of this research are to 1) study the state of local resource and materials in Talukdu sub-district, Thap Than district, Uthai Thani, 2) make an alternative by creating additional occupations using local materials based on former local culture, and 3) create additional occupations that are in line with the community context in a complete cycle so as to sustainably reduce poverty.

The results are as follows:

The state of local resource reveals that bamboos are the main local materials of Talukdu sub-district, Thap Than district, Uthai Thani province, whose area is 81 km² (50,625 rais) consisting of 17 villages. Second to bamboos are rice straw and water hyacinth. Bamboos are grown in every village especially in Group 2, Ban Thung Samran village. Sisuk, Tong, Ruak, and wild bamboos are usually found in the front or at the side of the houses, along the paddy dikes, pools, canals, graveled as well as paved roads.

In terms of making an alternative by creating additional occupations concerning using local materials, from childhood to adulthood, people in Talukdu sub-district, Thap Than district, Uthai Thani are familiar with bringing bamboos to use in various ways such as for building a living place, kitchenware, agricultural tools, fishing and hunting tools, furniture, musical instruments, sports equipments, and toys. Moreover bamboos are used in festivals and customs like Songkran, Bun Bang Fai or Thai rocket, Bun Khao Sak, Bun Phra Wet or Vessantara Sermon, Bun Khao Pradapdin, Bun Mae Phosop or Goddess of the Grain, Food and Dessert Shouldering, Wedding, Ordination, Off-season Robe Offering, and Dhevo Alms Offering.

For creating additional occupations that are in line with the community context in a complete cycle so as to sustainably reduce poverty, the community are able to decrease their using of plastic and synthetic fiber made things, and therefore, changing from modern technology evolution to former ways of life congruent with the King's philosophy of Sufficiency Economy. They daily make and use among themselves the products from bamboos which are abundantly available. Bamboo products for sale groups have been set up and their projects have been supported by Talukdu Sub-district Municipality, Community Development office, and educational institutes. To improve their products, they make study tours and invite experts and folk scholars to organize a training for a wider perspective, knowledge exchange and new experience. This brings about new ideas and knowledge application in producing more quality products. The local school and the

community also cooperatively design a local syllabus focusing on using local materials, work methodology and knowledge transferring from parents , brothers, sisters and village people to students so as to carry on their culture to the next generation. In marketing, there is a prominent shop with a proper billboard in front. Local products are displayed inside. Interested persons can choose to order from the catalogs in which there are pictures and names of bamboo products, names of makers, sizes, prices, and contact phone numbers.

In a way, doing additional occupations producing bamboo products with local materials for daily use and for sale has engaged the villagers with art works and creative thinking all the time. This tremendously results in their healthy mind and smiling faces. It certainly helps increase their income, make a better living, and can be a sustainably way of reducing poverty.

Keywords: creating additional occupations form local materials, local culture, poverty solving

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การสร้างอาชีพเสริมจากวัสดุท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น เพื่อ แก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชน ตำบลตลุกคู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยด้วยดีจาก นายกเทศมนตรีตำบลตลุกคู่ ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านตำบลตลุกคู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ขอขอบคุณสำนักวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่อำนวยความสะดวกและกรุณาช่วยเสนอแนะและตรวจทานรายงานการวิจัยในขั้นสุดท้าย ทำให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสืบไป

ไพฑูรย์ ทองทรัพย์

2553